

ילקוט לוי יצחק על התורה

תפילין דרבינו תם הוא רשות, ע"ד תפלת ערבית רשות שתיתקן יעקב, שהי' איש תם

תפלת ערבית רשות¹ ויעקב תקנה², הוא על דרך תפילין דרבינו תם שהוא גם כן על דרך רשות, שאינו חובה כל כך כמו תפילין דרש"י, והם דרבינו תם ששמו הי' יעקב, ונקרא תם על דרך יעקב איש תם.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד 19

ביאור הזהר דמיצחק נפק ב' בנים, יעקב מבורך, עשו מקולל, ודיוק הלשון דנקט ה' ברכות ביעקב, ו' קללות בעשו וכו'

מסטרא³ דיצחק נפקו תריין בנין, חד מבורך וחד דאתלטיא לעילא ותתא, דא אתפרש לסטריה ודא אתפרש לסטריה, דא דיוריה בארעא קדישא ודא דיוריה בטורא דשעיר, דכתיב (בראשית כה, כז) איש יודע ציד איש שדה, דא אתריה באתר דמדברא וחרבא ושממה, ודא יושב אהלים, וכלא כגוונא דאצטריך.

ובגיין⁴ כך תריין דרגין אינון ברוך וארוו, דא לסטריה ודא לסטריה, מהאי נפקין כל ברכאן דעלמין לעילא ותתא, וכל טיבו וכל נהירו וכל פורקן וכל שזכותא, ומהאי נפקין כל לווטין וכל חרבא וכל דמא וכל שממה וכל בישין וכל מסאבו דעלמא.

ספר הזהר חלק א' דף קפד ע"ב

בברוך חשיב ה' דברים, ברכאן טיבו נהירו פורקן שזכותא. ובארור ו' דברים, לווטין חרבא דמא שממא בישין מסאבו.

(1) ברכות כז, ב. ראה לקוטי תורה שיר השירים כד, ב. דרושים לסוכות פ, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פרשת חיי שרה עמוד יג, סוף עמוד ד ואילן. ביאור הזהר להצמח צדק עמוד פה ואילן. לקוטי שיחות חלק כה סוף עמוד 155 ואילן. תורת מנחם התוועדויות ה'תשמ"ה חלק א' עמוד 104 ואילן. ה'תשנ"א חלק ד עמוד 231, ובהערה 39 שם.

(2) ברכות כו. מובא לעיל סימן קסט. ראה לקוטי שיחות חלק כה סוף עמוד 155 ואילן.

(3) [תרגום ללה"ק] מסטרא דיצחק נפקו תריין בנין, מצד הגבורה של יצחק יצאו שני בנים יעקב ועשו, יעקב מבורך ועשו מקולל למעלה ולמטה, יעקב נפרד לצד הקדושה ועשו נפרד לצד הטומאה, יעקב מושבו בארץ הקדושה ועשו מושבו בהר שעיר (אשר שעירים ירקדו שם) דכתיב איש יודע ציד איש שדה בשדה של הסטרא אחרא, עשו הי' מקומו במקום מדבר וחורבן ושממה, ויעקב הי' יושב בבית המדרש של שם ועבר, והכל הוא באופן שצריך להיות (שהקדושה מקומה בישוב והקליפה במדבר חרב ושמה).

(4) [תרגום ללה"ק] ולכן שתי מדרגות הם ברוך וארוו, ברוך לצד הקדושה וארוו לצד הטומאה, ממדרגה של ברוך יוצאות כל הברכות שבעולם למעלה ולמטה, וכל טוב וכל אור וכל גאולה וכל הצלה, וממדרגה של ארוו יוצאות כל הקללות וכל חורבן וכל שפיכת דם וכל שממה וכל הרעות וכל הטומאות שבעולם. (רמ"ק ורא"ג ומפרשים)

יש לומר, כי הן ברוך והן ארוו שניהן נפקין מסטרא דיצחק⁵ כדלעיל, שיצחק הוא בחי' גבורות⁶, אך ברוך הוא גבורות ממותקות, וארוו הוא גבורות קשות, ועד"ז הוא הב' שעירי עיזים דיוהכ"פ ששניהם הם בחי' גבורות, עיזים⁷, אך השעיר הפנימי הוא גבורות ממותקות, והשעיר המשתלח הוא גבורות קשות.

וכמו"כ הי"א יריעות עיזים שהיו במשכן נחלקות לשתיים ה' יריעות לבד ושש יריעות לבד, והה' יותר חשובות מהו', כי הה' היו על חלק המשכן ששם הי' קודש הקדשים, והו' יריעות היו על חלק המשכן המזרחי⁸ כמ"ש וכפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל, הרי שהשש יריעות היו לצד מזרח המשכן, א"כ הה' יריעות עיזים מעלתן חשובה על השש יריעות, זהו שבברוך חשיב ה' דברים ובארור ו'. וי"ל הו' דברים שבארור הם ע"ד הששה נפשות דעשו וכתיב⁹ נפשות לשון רבים (עיין בפרש"י פ' ויגש בפסוק¹⁰ כל הנפש הבאה ליעקב), ואות ו' מורה על¹¹ רבים, כמו צדקת צדקות וכדומה.

זהו שבארור יש ו' דברים. ובברוך ה' דברים, שבסט' קדושה הוא ה', כמו ה' שנתוסף¹² לאברהם, וה' דיוסף שנק'¹³ יהוסף.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד קמו

(5) כמ"ש בהתחלה "מסטרא דיצחק נפקו תריין בנין".

(6) ראה פרדס שער (כג) הכינויים פרק ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה חלק ב' עמוד תקפ, ובהנסמן במראי מקומות שם.

תורת חיים בראשית עמוד קמו, ג. ד.

(7) כמארז"ל (שבת עז): "מאי טעמא עיזי מסגי ברישא והדר אימרא, ברישא חשוכא (בחינת גבורות) והדר נהורא". ראה לקוטי תורה בלק עמוד עד, ד. מאמרי אדמו"ר מהר"ש – תורת שמואל – תרכ"ט סוף עמוד קיח ואילן. לעיל סוף סימן ח.

(8) שמות כו, ט. "והחברת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד וכפלת את היריעה השישית אל מול פני האהל" [ופרש"י: וכפלת את היריעה הששית, העודפת באלו העליונות יותר מן התחתונות. אל מול פני האהל, חצי רחבה הי' תלוי וכפל על המסך שבמזרח, כנגד הפתח, דומה לפלה צנועה המכוסה בצעיף על פניה].

(9) בראשית לו, ו. "ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו ואת כל נפשות ביתו וגו'".

(10) בראשית מו, כו. ופרש"י וז"ל: כל הנפש הבאה מצדימה, מצאתי בויקרא רבה (ד, ו) עשו שש נפשות היו לו (בראשית לו, ד-ה) והכתוב קורא אותו נפשות ביתו (שם לו, ו) לשון רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה. יעקב שבעים היו לו, והכתוב קורא אותן נפש לפי שהיו עובדין לאל אחד.

(11) ראה גם לקמן סימן רכ. רכא.

(12) בראשית יז, ה. "ולא יקרא עוד את שמך אברם והי' שמך אברהם וגו'".

(13) ראה סוטה לו, ע"ב. "בשעה שאמר לו פרעה ליוסף (בראשית מא, מד) "ובלעדיך לא ירים איש את ידו וגו'", אמר גנוני מלכות (גונוני מלכים) אני רואה בו, אמרו לו א"כ יהא יודע שבעים לשון, בא גבריאל ולימדו שבעים לשון, לא הוה קגמר, הוסיף לו אות אחת משמו של הקב"ה ולמדו שנא' (תהלים פא, ו) עדות ביהוסף שמו וכו'". ראה תורת לוי יצחק חידושים וביאורים בש"ס עמוד קכ.